

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XIII. Innocentius III. N. Abbat. (a) de Flore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

nedicti. Et sicut pater olim illum, quem proprium vendidisset, in servitute manebat; ita & religioni oblati tenebatur servare vitam monasticam, & in monasterio persistere. Sed cum deinceps SS. PP. Ecclesieque Praefules agnoscerent pravos effectus evenire ex hac subita filiorum oblatione, sanxerunt post sextum Ecclesie seculum, ne aliter filii oblatis a parentibus cogentur in monasterio persistere, quam si post annos probationis tacite, vel expresse oblationi parentum consensissent, hoc insuper addito, ne ante discretionis annos ipsis liceret a religione resilire, *cap. puella 8. cap. sicut 9. 20. q. 1. cap. significatum est, cap. cum firmus, hoc rit.* Unde iure noviori triplicem sortitur effectum paterna oblatio. Primus est, ut ita oblatis possint a monasterio recipi, & retineri. Secundus, ut pater non possit amplius uti patria potestate ad eos revocandos, quia iam cessit iuri suo, & quantum in se est, per oblationem filios religioni donavit, ipsamque donationem acceptavit. Tertius est, ut neque ipsi sua voluntate ante annos probationis egredi possint, quia in ea aetate non tam sua, quam patris voluntate reguntur.

7.
Respon-
detur
funda-
mentis
contra-
riis.

Nec obstant contrariae sententiae fundamenta: non textus in dicto cap. illud; nam ut recte notavit Haaphtenus dicto lib. 4. disquis. 12. textus ille non est Marcelli Pontificis, nec illius tempore agi poterat de filiis oblatis a parentibus Religioni, cum vix essent monachi intra claustrum vitam religiosam agentes; sed Eremitae tantum in eremo secedentes. Unde cum textus ille transcriptus sit a Palea Gratiani discipulo, nec reperitur apud alios Decretistas, videlicet Anselmum, Carnotensem, Burchardum, merito ejus auctoritas negatur. Nec obstat textus in dicto cap. sicut, ead. quae. cui facile respondetur, si observemus, textum illum in modum objectionis a Gratiano transcriptum, intelligendum esse de adultis parentum imperio coactis Religionem ingredi, ut satis ex ejus serie liquet. Nec tandem obstat textus in dicto cap. 1. qui desumptus est ex regula D. Basilii, interprete Rufino. Quia respondetur, in eo agi de professione il-

lius puella, quae in annis pueritiae proprio arbitrio Deo offertur; quam oblationem non confirmat parentum consensus: non ergo in eo textu professio coepert ab oblatione parentum, sed a propria professione; unde quid mirum, ut legitima aetas desideretur. Nec obstant utriusque juris principia, quae pro dubitandi ratione expendebamus; quibus moti Ecclesiae Praefules post sextum saeculum decreverunt, ultra oblationem parentum desiderari in filiis voluntatem propriam, tacitam, vel expressam, ad veram professionem emittendam in Religione. At vero primis Ecclesiae seculis virtute oblationis tantum paterna filii monachi efficiebantur, quoniam pater, materve, qui iure naturalis potestatis filium Religioni offerebant, disponebant de re sua ad libitum proprium, nec promittebant alienum factum filii, sed illum tanquam rem propriam Deo dicabant, ut docent Suarez de Relig. tom. 3. lib. 5. cap. 1. Haaphtenus dict. tract. 2. disquis. 2. & 4. Petrus Herodius de patrio jure, pag. 984, ut iure civili etiam licuit ratione domini servos in usum templi dedicare, l. servos 35. ff. de liber. caus. ubi Cujacius, & Gothofredus, vel eos testamento manumittere sub ea conditione, ut in templo deservirent, vel a monumento non recederent, l. libertis 18. §. ult. ff. de alim. legat. l. Tino centum. ff. de condit. & demonstr. quae conditio, aut devotio ipsos servitio religionis obtrungebat, ut docuit Amaya lib. 1. obs. cap. 6. num. 13. Nec tunc domini factum alienum promittebant, sed de re propria disponebant: ita etiam cum filios parentes monasterio offerebant, de re propria disponebant: quare virtute talis oblationis illis primis seculis illi perfecti monachi fiebant. Verum quia in his oblationibus sinistra intentio, seu respectus humanus intervenire poterat, rectius posterioribus Ecclesiae canonibus hoc fuit correctum, non sublata omnino parvulorum oblatione, sed hac adjecta conditione, ut nisi adveniente legitima aetate filii tacite, vel expresse consentiant, non censentur professi, immo rite possint a monasterio discedere.

CAPUT XIII.

Innocentius III. X. Abbat (a) de Flore.

Porrectum nobis ex parte tua petitorium continebat, quod I. Canonicus (b) Achende metuens, ne voto decederet non completo, junctis manibus tibi se (d) reddidit in monachum, & in fratrem: alii quoque in absentia tua sese in Sacerdotum manibus monachos fieri devotentes, sani sancti ad vomitum redierunt. Et cum familiares monasterii tui antea extitissent, quia non fuerunt ad antiquam familiaritatem admissi, adversarii facti sunt pro amicis. Utrum ergo talium facta dissimulare valeas, ne fiant deteriores; an compellendi sint ad complenda promissa, per nos postulas edoceri. Nos ergo inquisitioni tuae taliter respondemus, quod cum monachum faciat non (e) habitus, sed professio regularis, ex quo a convertendo emittitur, & recipitur ab Abbate, ut talis fiat monachus, & reddat Domino, quod promissit, erit ut, quae non immerito compellendus, Datum Lateran. 3. Idus Januarij.

NOTÆ.

NOTÆ.

i. (a) **DE Flore.**] Tam in hac sexta, quam in secunda collectione legitur tantum, *Idem*; sed malè, cum hujus textus auctor non sit Clemens III. sed Innocentius: unde reperitur inter epistolas ipsius editas à Sirleto, pag. 251. ex quo registro ita textum transcribo. Monasterium hoc Florense est Ordinis Cisterciensis, fundatum à Joachimo Abbate anno 1190. cujus situm, & fundationem his verbis describit Jacobus Silaneus scilicet. 23. Placuit ergo, Deo disponente, in Albanetho, ubi proprie de Flore est nomen, vestigia promere: locus siquidem Floris amne duplici, à Meridiesciliet *Albula*; à Septentrione vero *Netbo* alluitur, qui velat *for*, & *Dan*, à radicibus Libani manantes, *fordamem*; ita Albanethum efficiunt. In Flore porro duobus remanentibus, si quo modo, more pastorum inquam, *mazalia*, ac *cajunculam*, tuguriumve extruere daretur, pater Joachim ad Raynerium adhuc in petra manentem redit: & nuntius denique aspectus exhibitione letantes, ubi primo in Flore constructum habitaculum sensere, se illuc conferre procurarunt. Refert, & alia de hoc monasterio, à quo originem duxit Congregatio Florensis, Manrique tom. 3. *annal. Cisterciens. dicto anno 1190. cap. 6.* adducit, & nos in cap. 2. de *summa Trinit.*

(b) **Acherontinus.**] De hac Ecclesia Cathedrali egi in cap. 53. de *restit.*

(c) **Infirmis gravatis.**] Ut plerumque contingit, cap. 3. de *renunc. cap. ult. de success. ab intest. immo & olim infirmi etiam Episcopi, seu presbyteri poenitentiam sibi imponi efflagitabant, ac ultimo languore depressi benedictionem accipere sapienter optabant. Concilium Gerundense can. 9. ibi: *Ut qui aegritudinis languore depressus poenitentia benedictionem, quam viaticum deputamus, per communionem accepisset, &c.* Concilium Tolet. 13. can. 10. Ex priscis canonibus constat in causa Gaudentii Valerianensis Episcopi, qui aegritudine urgente poenitentiam per manus impositionem acceperat, & Synodum rogabat, an solita ministeria repetere posset: sancta Synodus diffinivit, ut stante prescoto canonum sanctione, quicumque Pontificum, vel Sacerdotum deinceps per manus impositionem poenitentia donum acceperint, nec se mortalium criminum professione notaverint, tenorem retinendi regiminis non omitterent; sed per Metropolitanum reconciliatione poenitentium more suscepta solita expleant ordinis, vel cetera mysteriorum sibi credita sacramenta. Notavi jam in dicto cap. 3. de *renunc.**

(d) **Tibi se reddidit.**] Aliquando acceptatio professionis, seu receptio profitentis ad Abbatem tantum spectat, aliquando ad eundem cum consensu fratrum existentium in monasterio, cap. *final. hoc titul. in 6. cap. consulti, qui cleric. vel vov.* P. Gregorius lib. 3. *partit. tit. 2. cap. 5.* immo & recipi potest religiosus per sacerdotem de Abbatis, seu superioris licentia, cap. *ad Apostolicam, hoc tit. ibi: Per se, vel per alium; & cap. Gonsaldus 17. q. 2. & si monasterium sit subiectum Episcopo, potest fieri professio in ejus manibus, vel alterius de ipsius licentia, ut probant Tamburinus tom. 3. *de jur. Abbat. disput. 6. q. 14. num. 4.* Peyrinis de *Prelato q. 3. cap. 1. num. 235.* Sanchez lib. 5. in *Decalog. cap. 4. num. 62.* Hieronymus Garcia tom. 1. *polit. regul. tract. 3. difficult. 2. dub. 8.**

Semper tamen ut titè, & validè professio emittatur, debet fieri in manibus Superioris, ut ab eo nomine totius communitatis acceptetur, Nec contrarium probatur in *cap. consulti, qui cleric. vel vov.* ubi docetur, professionem posse fieri super altari. Nam supponendum est, eam statim à Prelato esse acceptandam. Quid autem mysterii in eo lateat, quod celebrante Abbate professionis chirographum altari imponatur, optimè exposuit Gregorius Magnus lib. 4. in 1. *Regum, cap. 4.* his verbis: *Nos velut solam accedentium vocem (novitiorum) audimus, cum scimus quid exterius asserunt: sed quales inter sponsionis assertiones futuri sunt, nos videmus. Loqui ergo ea in auribus Domini debemus, ut ipse sponsionis verba suscipiat, qui dum verba audit, corda discunt; & ex textu professionis usuras exquirat robusti operis. Hoc namque novitiorum nostrorum mentes audiant, & expavescant; quia videlicet, quod nobis dicunt, in auribus Domini loquimur; nam quod coram nobis promittunt, Deo offerimus, ut ipse jam de manibus nostris teneat quod exquirat. Cum ergo ea, quæ novitii promittunt, Deo offerimus, quasi chirographum quod nobis faciunt, illi damus.*

(e) **Non habitus, seu professio.**] Consonant Honorius III. in *cap. final. hoc titulo.* Trident. *sess. 14. de reform. cap. 6. B.* Anselmus in carmine de mundi contemptu, ibi:

Non consura facit monachum, non horrida vestis;

Sed virtus animi, perpetusque rigor:

Mens humilis, mundi contemptus, vita pudica,

Sanctaque sobrietas: hæc faciunt monachum.

Hæc vos in cælum (Monachi) quadriga levabit;

Si fiat in terris dignum salutis opus.

Nihil consura jureat, jureat aut vilissima vestis,

Si lupus es, quamvis jam videaris ovis.

Nam falli possunt homines, sed fallere Christum

(Qui nullum fallit) nemo potest hominem.

Ille quidem fucum simulacra religionis

Damnat, & in reprobis moribus esse acquirit.

Unde vulgò traditum est *Habitus non facit monachum.* Cujus proverbii locutionem ex Græcis derivatam fontibus, affirmant Cælius Rhodigin. lib. 3. *antiqu. lect. cap. 12.* & ex Plutarcho ea verba refert: *Non Philosophum facit promissor barba, nec vestis pertrita.* Et apud Aulium Gellium Herodes ait: *Video barbam, & pallium; Philosophum nec dum video:* Nec dissimile est, quod ex D. Chryostomo refert Gratianus in *cap. multi, 40. dist.* Non cathedra facit Sacerdotem, sed Sacerdos cathedram: non locus sanctificat hominem, sed homo locum. Unde Sancti PP. parum præsidii posuerunt in externo habitu. Sanctus Ephrem adversus monachos vitiosè viventes ait: *Non poteris in cingulo, aut veste longa consistere perfectionem monachi; nam habitus absque operibus nihil est.* Et in *serm. de vita monast.* D. Hieronymus *epist. 22. ad Eustochium.* Illustrant latè Haaphtenus *disquisit. monast. lib. 5. tract. 8. disquisit. 5.* Savarus *ad Sidonium lib. 4. epist. 9.* Theophilus tom. 16. in *Hereroel. spirit. scilicet. 5. p. 1.*

COMMENTARIUM.

Licet tempus certum præscriptum sit ab Ecclesia ad professionem emittendam, ut supra probavi in cap. 6. non solum gratià novitii, verum & in favorem monasterii, ut ille experiarur utrum monasterii, & regulæ onera subire possit, & monasterium agnoscat, num mores illius

convenienti vita, & professioni monastica: si tamen ante tempus probationis praefinitum is, qui converti desiderat, habitum suscipiat, & professionem emitat, Abbate per se, vel per alium professionem acceptante, cogendus est votum adimplere, etiamsi habitum professionum non susceperit, nec intra claustra monasterii per tempus probationis commoretur; quia nec habitus mutatio desideratur ad essentiam professionis, ut probant Castro Pa-

lao *tract. 16. punct. 12. §. 4. num. 4.* Barbosa *alleg. 101. n. 108.* Suarez. *de relig. tract. 7. lib. 5. cap. 14. num. 9.* Nec etiam desideratur pro substantia professionis, ut novitius tempore probationis commoretur in ipso monasterio, ut probant Barbosa *dicta alleg. 101. num. 28.* Tambur. *de iure Abbat. tom. 3. diff. 6. quest. 7. num. 16.* Gibalin. *de clausur. disquis. 2. cap. 2. §. 3. conclus. 7.*

CAPUT XIV.

(a) Coelestinus III.

Cum simus, &c. *Et infra:* Sanè nuper auribus nostris est relatum, quod cum C. miles lepræ morbo, Domino permitte est reserptus, se cum filio suo discretionis annos nullatenus agente, ad quoddam monasterium cum bonis etiam suis, quæ à (b) monasterio ipse tenuerat, (c) contulisset, dictum filium suum habitum fecit suscipere monachalem. Cumque ipsi puero disciplina monastica propter asperitatem regulæ displiceret, infra x. hebdomadarum spatium à monasterio & habitu suscepto taliter resiliens, (d) bona patris ab Abbacia illa cœpit cum instantia postulare. Et cum super hoc ad diceclanum (e) Episcopum quæstio delata fuisset, & coram eo aliquandiu disputatum, quia plerique sentire de rigore canonum videbantur, si consanguinei dicti pueri possent testibus comprobare illum, quando fuit oblatus, infra annos discretionis existere, ipsum tali voto nullatenus obligari, dictus Abbas ad Maguntinæ Sedis audientiam appellavit, & quidam ex consanguineis ejusdem pueri ad Romanam Ecclesiam appellationem, sicut ex literis Augustini Episcopi comperimus, transtulerunt. Ideoque discretioni v. significatione præsentium intumamus; quod si dictus puer ad annos discretionis pervenit, & habitum retinere noluerit monachalem, si ad hoc ipsum induci nequiverit, non est (f) compellendus. Quia tunc liberum erit sibi eum dimittere, & bona paterna, quæ ipsi rectè (g) successione proveniunt, postulare.

NOTIÆ.

1. (a) *Coelestinus III.*] Ita etiam legitur in secunda collectione, *sub hoc tit. cap. 5.* nullibi tamen exprimitur Prælati, cui rescribat Pontifex; illud tantum liquet, casum in præsentibus contigisse in Germania, in diecesi suffraganea Archiepiscopi Moguntini; siquidem ad ipsum Metropolitanum appellatum fuisse refertur.
 - (b) *Quæ à monasterio.*] In feudum videlicet.
 - (c) *Contulisset.*] Oblatione facta, vel professione emissa, ut in *cap. in præsentia, de probat. cap. final. de success. ab intest.*
 - (d) *Bona patris.*] Non verò ea, quæ pater in feudum ab ipso monasterio acceperat, in quibus per ipsam professionem monasterium integrum jus recuperavit finito feudo.
 - (e) *Episcopum.*] Ad quem olim cognitio super nullitate cujuslibet professionis spectabat, ut sæpe sæpius in Decretalibus sub hoc titulo compilatis supponitur. Hodie tamen ex dispositione Concilii Tridentini, *sess. 25. de regul. cap. 19.* causa nullitatis professionis discipari debet coram Episcopo diceclano, & superiore ipsius monasterii, ubi nullitas professionis intenditur; quod pluribus sacræ Congregationis declarationibus diffinitum fuisse referunt Barbosa *in dict. cap. 19. Concil. num. 22.* Tambur. *tom. 3. de iure Abbat. disputat. 6. quest. 26. num. 3.* Garcia *tom. 1. polit. regul. tract. 3. diff. cult. 4. dub. 3. punct. ult.* Brun. Chaffaing. *de privil. reg. tract. 4. cap. 6. propos. 7.*
2. (f) *Non est compellendus.*] Quia licet esse ob-

latus à parte religioni; tamen ex noviori jure, quod vigeat temporibus Coelestini, filius ita oblati poterat adveniente pubertate resiliere, nisi jam tacite, vel expressè fuisset professus, ut probavi supra in *cap. cum virum*, ubi commentarium hujus textus dedi.

(g) *Successione proveniunt.*] Dubium est tamen, & magnum apud Doctores, an post professionem patris in monasterio factam, ejus filius debeatur legitima portio, perinde ac si jam ex hac vita migrasset? Et pro negativa sententia, quam defendunt plures congesti à Barbosa hic, faciunt primò textus in *authent. si qua. Cod. de sacros. Eccles. quæ extat apud Gratianum in cap. si qua 19. quest. 3.* ubi disponitur, obeunte patre professo nullà bonorum divisione factà, filios tunc legitimam percipere debere: unde deducitur à contrario sensu, vivente adhuc patre, filios non posse eam petere. Secundò, quia legitima non debetur filiis, superstiti patre, *l. 1. §. impuberi. ff. de collat. bonor. l. quotiens. ff. solut. matrim.* adeò ut nullo casu possit peti à filio vivente patre, *l. 2. C. si à parente quis fuerit, l. sed si si 25. §. Consuluit. ff. de petit. hered.* Mancinus de legitima. *p. 1. quest. 15.* Tertio, nam poterit filii præmori antequam pater monachus decedat, & sic bona ad monasterium pertinebunt. Quam rationem in non dissimili casu adducit Consulutus in *l. Statius, §. Cornelio. ff. de iure fisci.* Deinde faciunt textus in *l. sed si mors 13. ff. de donat. inter vir. l. res uxoris, eod. tit.* ubi docetur donationem factam à marito uxori, quæ non